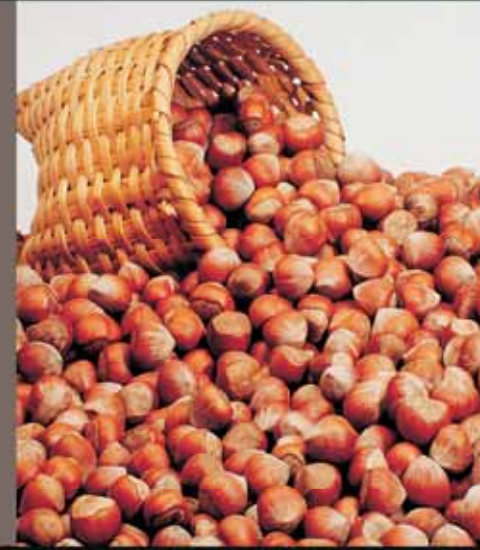

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

FINDIK VE MAMULLERİ SEKTÖRÜ

●●● SEKTÖR RAPORLARI

İhracat Genel Müdürlüğü
Tarım Ürünleri Daire Başkanlığı

FINDIK VE FINDIK MAMULLERİ SEKTÖRÜ

DÜNYA ÜRETİMİ

Dünya Fındık Üretimi

Dünya fındık üretimine ilişkin veriler incelendiğinde, son 15 yıllık süreçte dünya üretimi ortalama 800 bin ton civarında gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca 2010/2011 sezonunda dünya fındık üretimi bir önceki sezona göre %21 oranında bir artışla 888 bin ton olarak kaydedilmiş olup, 2011/2012 sezonunda ise üretimin %11'lik bir düşüş ile 715 bin ton civarında gerçekleşmesi beklenmektedir.

Ülkemiz, FAO 2010 verilerine göre, dünyanın en büyük fındık üreticisi konumunda olup, dünya üretiminin %68'i (600 bin ton) Türkiye tarafından gerçekleştirilmektedir. Ülkemizi, sırasıyla İtalya (%11-94 bin ton), ABD (%6 - 52 bin ton), Azerbaycan (%3-30 bin ton) ve Gürcistan(%3-28 bin ton) izlemektedir. Başlıca üretici ülkelerin fındık üretimleri ile ilgili bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 1: Dünya Fındık Üretimi (Ton)

Ülkeler	2009	2010	Değişim (%)	Pay (%)
Türkiye	500.000	600.000	20	68
İtalya	104.900	93.600	-11	11
A.B.D	42.640	51.900	22	6
Azerbaycan	30.430	29.194	-4	3
Gürcistan	21.800	28.800	32	3
İran	14.299	24.300	70	3
Çin Halk Cumhuriyeti	18.000	19.500	8	2
İspanya	10.500	15.100	44	2
Toplam	765.666	888.328	16	100

Kaynak: FAO

İtalya: Yaklaşık 100.000 ha alanda ortalama 100.000 ton/yıl üretimi ile Türkiye'den sonra ikinci büyük fındık üreticisidir. Dünya üretiminden aldığı pay yaklaşık %8-10 civarındadır. Üretimi yıllara göre değişmekle birlikte kendi iç tüketimini karşılamaktadır. Söz konusu ülkede fındık üretiminin %96'sı dört bölgede yapılmaktadır. Bu bölgeler; Piedmont (%11,6), Lazio (%26,8), Campania (%33,9) ve Sicilya (%23,6)'dır. İtalya gösterişli iri çeşitte çerezlik fındık üretimi yapmakta, fındık hasadı Ağustos ayında başlamakta ve 15 gün içinde piyasaya ulaşmaktadır.

A.B.D: Yaklaşık 12.000 ha alanda ortalama 35.000 ton/yıl üretimi ile İtalya'dan sonra üçüncü büyük fındık üreticisidir. Dünya üretiminden aldığı pay yaklaşık %4 civarındadır. Fındık üretim bölgeleri Oregon ve Washington olup, üretimin %99'u Oregon'da yapılmaktadır.

İspanya: Dünya üretimindeki yerini son yıllarda ABD'ye kaptırmıştır. Üretim alanlarında son 20 yıllık bir dönemde artış olmamış 25.000 ha kadar olan üretim alanında ortalama 25.000 ton/yıl üretim gerçekleştirilmektedir. Üretim alanlarının %85'i Tarragna Bölgesinde olup, plantasyonların %80'i Negret çeşidinden oluşmaktadır.

Fındık üretim alanlarının ve üretim miktarının gelişmemesinin en büyük sebebi, Türkiye’de üretilen fındıklar karşısında fiyat itibari ile rekabet edememesidir. Fındık ihtiyacının önemli bir bölümünü, fiyatların düşük olması nedeni ile Türkiye’den ithalat yoluyla karşılamaktadır. Tarragona Bölgesi dışında Reus yakınlarında da fındık yetiştirilmektedir. Bu ülkede İtalya gibi iri, gösterişli fındık üretmektedir.

Gürcistan: 2004 yılında 15 bin hektar olan fındık üretim alanlarının 2006 yılında 23,800 hektara yükseldiği, üretim potansiyeline sahip arazilerin ise Gürcistan’da 85 bin Azerbaycan’da 25 bin hektar olduğu tahmin edilmektedir.

TÜRKİYE ÜRETİMİ

Türkiye’de fındık tarımı yapılan bölgeler üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; 1., 2. ve 3. Standart Bölge’lerdir. Fındık üretimi açısından en önemli bölge olarak kabul edilen 1. Standart (kabuğundan çıkarılmış 13–15 mm çapındaki fındıklar) Bölge kapsamında Artvin, Giresun, Ordu, Rize ve Trabzon illeri bulunmaktadır. Fındığın ticari mal niteliğinde olduğu 2. Standart (kabuğundan çıkarılmış 11–13 mm çapındaki fındıklar) Bölge’de Bolu, Düzce, Kastamonu, Kocaeli, Sakarya, Samsun, Sinop ve Zonguldak illeri bulunmaktadır. 3. Standart (kabuğundan çıkarılmış 9–11 mm çapındaki fındıklar) Bölge ise Çanakkale’den Diyarbakır’a kadar geniş bir alanı kapsamakta olup, bu bölgede üretim çerezlik olarak yapılmakta ve üretimin ekonomik bir değeri olmadığı varsayılmaktadır. 1. Standart Bölge’de üretim parselleri parçalı ve küçük olup, buna bağlı olarak verim daha düşük ve üretim dalgalanmaları daha fazladır. Bu bölgede arazi daha eğimli olup toprak kalınlığı daha az, fındık bahçeleri daha yaşlıdır. 2. Standart Bölge’de parseller daha büyük ve verimlidir. Bu bölgede bahçeler daha genç ve düzenlidir.

1960’lı yıllarda 100,000 ton/kabuklu civarında bulunan fındık üretimimiz giderek artarak, 1980’li yıllarda 300-400,000 ton/kabuklu, 2000’li yıllarda ise 600,000 ton/kabuklu seviyesine yükselmiştir. 2010 yılı rakamlarına göre 668 bin ha alanda fındık yetiştiriciliği yapılmakta olup, TÜİK verilerine göre 2008 yılında 801 bin ton olan fındık üretimimiz, hasat döneminde iklim koşullarının elverişsizliği nedeniyle 2009 yılında 500 bin ton, 2010 yılında 600 bin ton, 2011 yılında ise 440 bin ton düzeyinde gerçekleşmiştir. Türkiye’nin fındık üretiminde ve ihracatında dünyanın en büyük ülkesi olması sebebiyle fındıkla ilgili olarak üretiminden, ticaretine ve fiyatlarına kadar yaşanan veya yaşanması olası her türlü gelişme dünya piyasalarını da doğrudan etkilemektedir.

Ülkemizde fındık işleme sanayinde dış pazar taleplerini her yönüyle karşılayabilecek işletmeler bulunmaktadır. Bu işletmelerde ileri teknolojiler kullanılmakta, üretim her aşamada fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik testlerle kontrol edilmektedir. Ayrıca bu ürünler el değmeden ambalajlanmaktadır. Özellikle son yıllarda daha da artan araştırma ve geliştirme çalışmalarıyla mevcut ürün çeşitleri gün geçtikçe çoğalmakta ve gelişen ambalaj sanayi ürünleriyle paketlenmek suretiyle de raf ömürleri uzatılmaktadır.

DIŞ TİCARET

Türkiye uzun yıllardan bu yana ve halen dünyanın en büyük fındık ihracatçısı durumundadır. 1980’li yıllara kadar ihracatın %90’ını kabuklu ve iç fındık içerirken, günümüzde yaklaşık 48 çeşit işlenmiş fındık ürünü dünyanın çeşitli ülkelerine ihraç edilmektedir. Birkaç yıl öncesine kadar fındık ihracatının %27’sini işlenmiş fındık oluştururken son yıllarda bu oran %40’a ulaşmıştır. Geri kalan fındık ise (%60) iç fındık olarak ihraç edilmektedir. İhraç ettiğimiz kabuklu fındık ise yok denecek kadar azdır. Bu

durum Türkiye'nin son yıllarda gelişen sanayi ve teknolojinin de etkisi ile fındık sanayine daha fazla önem vermeye başladığının bir göstergesidir.

Ülkemiz fındık ihracatı incelendiğinde, 2009 yılında 1,2 milyar dolarlık fındık ihracatının gerçekleştiği görülmektedir. Aynı yıl miktar bazında 223 bin ton olan fındık ihracatı 2010 yılına gelindiğinde 251 bin ton olarak gerçekleşmiş, değer bazında %29'luk bir artışla 1,52 milyar dolar olmuştur. 2011 yılı itibariyle ise fındık ihracatımız değer bazında bir önceki yıla göre %16'lık artışla 1,76 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. (Tablo 2)

Tablo 2 : Başlıca GTİP'ler İtibariyle Türkiye'nin Fındık ve Mamulleri İhracatı

Madde Adı 12	2010		2011		Değer (%)	Pay (%)
	Miktar (Ton)	Değer Bin \$	Miktar (Ton)	Değer Bin \$		
Fındık;Kabuksuz (Taze/Kurutulmuş)	149.604	892.253	146.322	1.041.429	16,7	59,0
Kavrulmuş, Bütün Haldeki Kabuksuz Fındık; Ambalaj >1 Kg	23.089	152.980	24.959	190.839	24,7	10,8
Kıyılmış Fındık (Beyazlatılmış, Kavrulmuş Kabuksuz Fındıktan Mamul)Ambalaj >1 Kg	25.348	169.269	24.503	186.060	9,9	10,5
Fındık Püresi (Füre); Pişirilerek Hazırlanmış, İlave Şekerli/Şekersiz	29.524	157.134	30.081	184.452	17,4	10,4
Kavrulmuş, Bütün Haldeki Kabuksuz Fındık (Çıktısı Ayrılmamış)Ambalaj >1 Kg	11.087	76.625	11.368	87.787	14,6	5,0
Beyazlatılmış Kabuksuz Fındık; Ambalaj >1 Kg	3.651	26.059	3.552	29.128	11,8	1,7
Fındık Unu (Öğütülmüş Fındık) (Beyazlatılmış Kabuksuz Fındıktan Mamul)	3.523	20.438	3.075	20.140	-1,5	1,1
Fındık Unu (Öğütülmüş Fındık) (Natürel Kabuksuz Fındıktan Mamul)	1.430	8.474	1.301	9.495	12,0	0,5
Diğer Toplam	3.815	18.177	2.735	15.799	1.910	1
Genel Toplam	251.070	1.521.409	247.897	1.765.129	16,0	100,0

Kaynak : Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Fındık ihracatımızda Avrupa Birliği ülkeleri en önemli yeri tutmakta ve bu ülkelerin payı ihracatımızdaki artışa paralel olarak artış göstermektedir. AB ülkelerinin toplam fındık ihracatımızdaki payı yıllar itibariyle değişmekle beraber %80–85 düzeyindedir. Fındık ihracatımız ülkeler itibariyle incelendiğinde 100 civarında ülkeye fındık ihracatı gerçekleştirildiği ve özellikle Uzakdoğu ülkeleri ve İskandinav ülkeleri ülkemiz fındığı için potansiyel arz eden pazarlar olarak dikkat çekmektedir. Ülke bazında en fazla fındık ihracatının gerçekleştirildiği ilk üç ülke sırasıyla Almanya (%23,6), İtalya (%18,7), ve Fransa (%12,8) olarak göze çarpmaktadır. (Tablo 3)

Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibariyle Fındık ve Mamulleri İhracatımız (1000 ABD \$)

Sıra	Ülke Adı	2010	2011	Değ (%)	Pay (%)
1	Almanya	339.665	416.465	22,6	23,6
2	İtalya	260.246	330.165	26,9	18,7
3	Fransa	190.888	226.025	18,4	12,8
4	Kanada	45.250	73.931	63,4	4,2
5	Avusturya	55.930	63.817	14,1	3,6
6	Belçika	62.099	60.918	-1,9	3,5
7	İsviçre	52.649	60.577	15,1	3,4
8	Polonya	45.914	54.370	18,4	3,1
9	Ukrayna	39.951	53.686	34,4	3,0
10	Hollanda	42.525	53.444	25,7	3,0
11	Rusya Fed.	47.338	44.029	-7,0	2,5
12	İngiltere	33.771	34.283	1,5	1,9
13	İspanya	31.584	28.430	-10,0	1,6
14	A.B.D.	27.349	23.804	-13,0	1,3
15	Mısır	26.712	18.435	-31,0	1,0
	Genel Toplam	1.521.409	1.765.129	16,0	100,0

Kaynak : Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Adres: T.C. Ekonomi Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA
Telefon: +90 312 204 75 00
www.ekonomi.gov.tr
<http://blog.ibp.gov.tr>
Çağrı Merkezi: 444 43 63